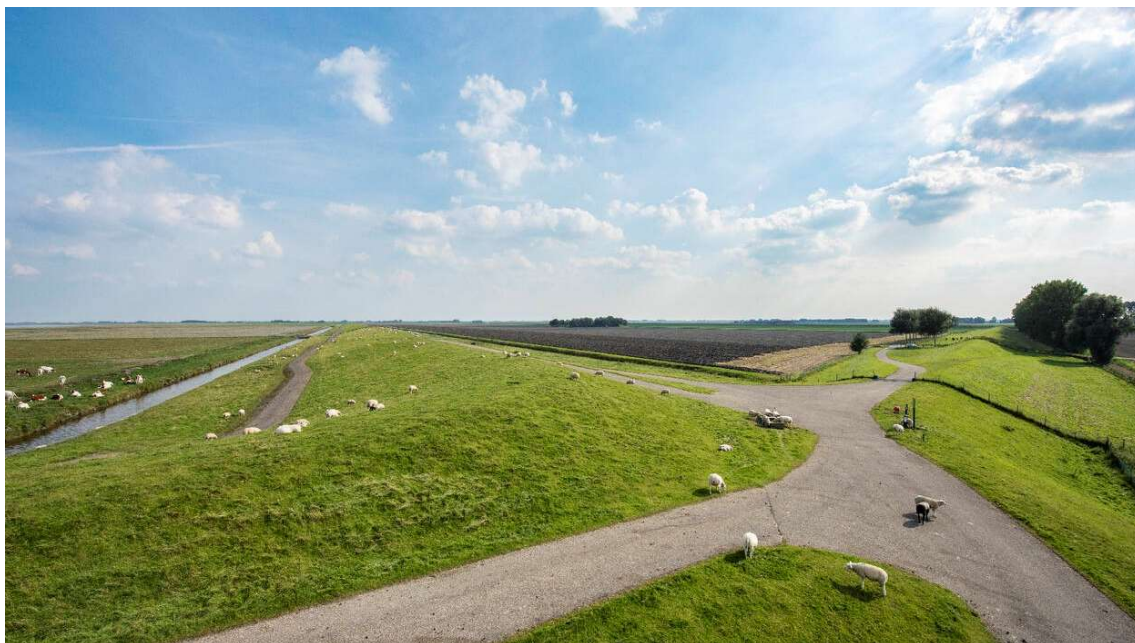

Verslag Startbijeenkomst Dollarddijk (17 april 2025)

Startbijeenkomst Dollarddijk

Op 17 april 2025 is voor de inwoners het gebied een startbijeenkomst georganiseerd voor het project Versterking Dollarddijk. Een aankondiging en oproep hiervoor is gedaan in lokale kranten en nieuwsbladen uit de regio. Personen en organisaties konden zich hiervoor aanmelden bij het waterschap Hunze en Aa's. In totaal hebben 27 personen de bijeenkomst bijgewoond. Door waterschap Hunze en Aa's is hiervoor een registratie gedaan. In verband met de Wet op de Privacy worden de namen in dit verslag echter niet genoemd. Een lijst van aanwezigen is beschikbaar bij het waterschap.

Doel startbijeenkomst

Het doel van de startbijeenkomst was tweeledig:

- het informeren van de bewoners over de voorgenomen activiteiten en planning van de dijkversterking;
- het ophalen van aandachtspunten, ideeën en wensen over mogelijke oplossingen en meekoppelkansen voor de dijkversterking.

Dit verslag volgt zo veel mogelijk het programma van de avond.

1 Welkom door de bestuurder

Martijn van Mensvoort, lid van het Dagelijks Bestuur van het Waterschap Hunze en Aa's, opent de bijeenkomst met een welkomstwoord aan eenieder. Hij is blij dat er in groten getale gehoor is gegeven aan de oproep van het waterschap om vanavond met het waterschap mee te denken en mee te doen. Voor het waterschap is dit geen gewoon project. Het is een eerste dijkversterkingsproject waar veel geld en belangen mee gemoeid zijn. Dat geld wordt betaald uit een gezamenlijke (dijken)pot van het Deltafonds die door Rijkswaterstaat en de gezamenlijke (21) waterschappen in Nederland wordt gevuld. Het Hoog Water Beschermings Programma (HWBP) coördineert landelijk de hieruit te financieren dijkprojecten. Hoewel dat geld specifiek bedoeld is voor de versterking van dijken, worden ook de mogelijkheden voor een gebiedsgerichte aanpak (werk-met-werk-maken) en het meekoppelen van ideeën en wensen uit het gebied onderzocht. Deze zogeheten meekoppelkansen worden echter niet gefinancierd vanuit het HWBP (daaruit wordt de waterveiligheid gefinancierd), maar moeten door anderen partijen en/of organisaties worden betaald. Omdat we het geld maar een keer kunnen uitgeven willen we dat graag zo goed mogelijk doen en zoeken we naar de "beste" oplossing. U kunt ons hierbij helpen door vanavond hiervoor ideeën (maar ook zorgpunten) voor aan te dragen. We horen daarom graag wat er leeft en speelt in het gebied.

Sinds de Deltawerken in de jaren '80 zijn onze dijken aan de Dollard niet meer versterkt. Dit betekent echter niet dat onze dijken niet meer veilig zijn. Doordat we onze dijken goed onderhouden zijn en blijven ze veilig. Om echter ook in de toekomst in dit gebied achter veilige dijken te kunnen blijven wonen en werken is het nodig deze te versterken. Daarvoor zijn we vanavond bijeen om te horen wat er in het gebied leeft en speelt en of er specifieke wensen en aandachtspunten zijn waarmee we rekening moeten houden. Martijn roept eenieder op om vanavond - maar ook daarna nog - met het waterschap mee te denken en vooral ideeën aan te dragen hoe de dijk zou kunnen worden versterkt en welke ideeën en wensen we hierin mee zouden kunnen nemen. Martijn bedankt eenieder alvast voor zijn/haar inbreng en wenst eenieder een fijne, maar vooral ook constructieve avond toe.

2 Historie van dijken langs de Dollard

Na het welkom van de bestuurder geeft Otto Knotnerus een boeiend verhaal over de geschiedenis van de dijken langs de Dollard. Otto is historisch socioloog en heeft speciaal voor dit project een historische tijdlijn van opeenvolgende gebeurtenissen gemaakt.

In zijn verhaal maakt Otto duidelijk dat we in dit gebied altijd hebben gevochten tegen de zee en stormvloed en het land door de eeuwen heen hebben geteisterd. Door de bewoners werd eerst met klei en aarde wierden en lage dijken gebouwd om zich hiertegen te beschermen. Na de mechanisatie gebeurde dit meer georganiseerd en ook grootschaliger. Dit had echter ook zijn keerzijde; eenmaal met de bouw van dijken begonnen is er geen weg terug en moet je blijven versterken. Dit omdat het risico op overstroming afneemt en we steeds meer zijn gaan wonen en werken achter de dijken. Ook de aanstaande dijkversterking, waarvoor we nu de verkenning opstarten, moet in dit licht worden gezien. Om ons ook in de toekomst bij blijvende zeespiegelstijging en dalende bodems te kunnen blijven beschermen tegen stormvloed en hoogwater, moeten we onze dijken blijven versterken en op orde houden.

Hoewel dijkdoorbraken veel leed en ellende hebben veroorzaakt, hadden deze echter ook een 'positieve' kant. Bij iedere overstroming liet de zee een vruchtbaar laagje slib achter en werd het land weer een stukje opgehoogd. Feitelijk danken we nu nog steeds onze vruchtbare langs de kust gelegen landbouwgronden hieraan. Ook kon de kust door deze natuurlijke vorm van aanslibbing blijven meegroeien met de zeespiegelstijging. Door de bouw van sterke dijken is dit niet meer mogelijk en zakt het maaiveld – ook geholpen door bodemdaling – steeds verder weg. Hierdoor liggen problemen met onder meer verzilting op de loer en wordt het ook steeds lastiger om veilige en sterke dijken te bouwen. Als we ook in de toekomst in dit gebied willen blijven wonen en werken moeten we misschien wel naar een andere vorm van kustverdediging waarbij we een brede kustzone weer gaan ophogen.

3 Toelichting project Dollarddijk

Na het inspirerende verhaal van Otto geeft Erik Jolink een toelichting op het project Dollarddijk. Erik is werkzaam bij Waterschap Hunze en Aa's en is als projectmanager verantwoordelijk voor de dagelijkse aansturing en coördinatie van het project. Eerder heeft hij deze rol ook vervuld voor het demonstratieproject Brede Groene Dijk. Binnen dit demonstratieproject is voor een klein

(proef)traject (ca. 750 m) van de Dollarddijk de afgelopen jaren onderzocht of een dijk kan worden gebouwd met gerijpt slib afkomstig uit de Eems-Dollard en klei uit de voorliggende kwelder. Dit project is succesvol geweest en heeft aangetoond dat er technisch gezien een dijk kan worden gebouwd met slib en klei afkomstig uit het gebied. Binnen het project Dollarddijk gaan we onderzoeken of dit ook voor de rest van het tracé (tussen Duitse grens en Punt van Reide) mogelijk en haalbaar is, of dat er mogelijk toch nog betere oplossingen hiervoor zijn. Samenhangend hiermee wordt ter hoogte van Nieuwestatenzijl nog een proef opgestart om slib uit de Eems-Dollard direct op (het buitentalud van) de bestaande dijk te rijpen. In zijn presentatie licht Erik de werkwijze van de verkenning en de resultaten van het eerder uitgevoerde demonstratieproject kort toe. Een handout van zijn presentatie is te vinden in de bijlage van dit verslag.

4 Plenaire vragen

Naar aanleiding van de presentatie van Erik worden de volgende vragen gesteld.

Vraag

Het transport van klei ten behoeve van het demonstratieproject heeft nogal wat voor overlast gezorgd in het gebied. Houden jullie daar nu voldoende rekening mee.

Antwoord

Ja, dat realiseren we ons en daar houden we rekening mee door het in samenspraak met de bewoners zorgvuldig kiezen van transportroutes. Ook worden kleirijperijen bij voorkeur zo dicht mogelijk tegen de dijk ingericht. Bij opschaling van de Brede Groene Dijk kan enig overlast echter niet worden voorkomen. Als de proef met de Rijpdijk slaagt kunnen we de transportbewegingen door het gebied mogelijk ook aanzienlijk beperken.

5 Opgehaalde aandachtspunten, wensen en ideeën

Na de introducties kan er een kop koffie of thee worden gedronken waarna eenieder wordt uitgenodigd om informatie te halen en te brengen bij de hiervoor ingerichte tafels. Bij iedere tafel zijn projectmedewerkers aanwezig die het project nader kunnen toelichten en wensen en ideeën in ontvangst kunnen nemen. Ook zijn er op iedere tafel formulieren aanwezig waarop deze kunnen worden genoteerd. Onderstaand volgt per tafel een korte toelichting op de op deze wijze opgehaalde aandachtspunten, ideeën en wensen.

De dijkversterking

Bij deze tafel staan Marco Veendorp, Jos van Zuylen en Klaas de Jong om alle vragen te beantwoorden. Het doel van deze tafel is het nader inwinnen van informatie over het project en de bouw van dijken. Ook is er ruimte voor discussie en het achterlaten van ideeën over mogelijke oplossingen.

Aan het einde van de avond zijn concreet de volgende zaken opgehaald (in willekeurige volgorde):

- Gebruik gebiedseigen stro voor inplanteren in de grond. Dit om het slib vast te houden tijdens het opbrengen op de dijk.
- De zeespiegel stijgt, dat is zeker. Is er geen natuurlijke methode, bijvoorbeeld door bevordering van de aanslibbing en zeegrasbeplanting de stormvloeden tegen te gaan?
- Betrek (basis)scholen bij monitoring, proeven en rondleidingen.

Meekoppelkansen en omgeving

Deze tafel wordt vanuit de projectorganisatie bemenst door Mirjam Molen en Piet Riemersma. Het doel van deze tafel is dat ideeën en wensen worden opgehaald die mogelijk kunnen worden meegekoppeld met de versterking Dollarddijk. Dit bijvoorbeeld op het gebied van recreatie, natuur en landbouw. Ook is er ruimte voor het achterlaten van zorg- en aandachtspunten.

Aan het einde van de avond zijn concreet de volgende zaken opgehaald (in willekeurige volgorde):

- Houd rekening met de rust, stilte en vergezichten als kernwaarden van het gebied. Maak daarom de mogelijkheden voor recreatie niet te groot!
- Probeer de natuur buitendijks te vergroten. Misschien de aanleg van een wandelpad op de kwelder om zo de natuur (buiten broedseizoen) beter te kunnen beleven.
- Houd rekening met veiligheid en biodiversiteit. Draagvlak vanuit de omgeving is van groot belang. Communiceer daarom goed met de belanghebbenden in het gebied.
- Ga ook met de natuurbeheerder (IVN, Groninger Landschap, enz.) rond de tafel en vraag naar meekoppelkansen voor natuur.
- De biodiversiteit van dijken kan aanzienlijk worden verhoogd. Laat schapen beperkt of niet toe.
- Herbouw van "Sociale erfgoed"; garnalen koningin Termunterzijl.
- Koppeling met toerisme en Duitse dorpen

- Opleving van verschillende dorpsnavens (toegankelijkheid en vergrijzing)
- Opwaarderen havenje Nieuwestatenzyl (trailerhelling, haven verder ontwikkelen, aanleg elektriciteit).
- Natuurwaarden behouden door misschien op bepaalde plekken het water de ruimte te geven.
- Veel voorlichting en via internet inzicht verschaffen wat er allemaal wel of niet nodig is.

De dijkversterking in breder perspectief

Bij deze tafel wordt een toelichting gegeven door Henk van Norel (waterschap H&A) en Albert Vos (provincie Groningen). De versterking van de Dollardijk staat niet op zichzelf, maar maakt in breder verband deel uit van diverse plannen en ontwikkelingen in het gebied. Dit betreft onder meer het Programma ED2050 waarin door partijen in het gebied wordt samengewerkt aan natuurherstel van de Eems-Dollard en een klimaatrobuuste kustzone. Ook heeft het waterschap zelf heeft een Kustvisie opgesteld waarin wordt beschreven hoe zij ook in de verre toekomst het achterland bij blijvende zeespiegelstijging en bodemdaling wil blijven beschermen tegen de zee. Centraal hierin staat het ophogen van een bredere kustzone, zodat deze kan meegroeien met de zeespiegelstijging. Meer informatie hierover is te vinden op de website van het waterschap (www.hunzeenaas.nl). Binnen de verkenning wordt onderzocht of en hoe deze plannen en ideeën elkaar kunnen versterken. Dit bijvoorbeeld door het hergebruik en de nuttige toepassing van slib uit de Eems-Dollard. Uitgangspunt is dat de nu op stapel staande dijkversterking de toekomstige ontwikkelingen naar een bredere kustzone niet in de weg mag staan en waar mogelijk hier een bijdrage aan moet leveren.

Aan het einde van de avond zijn concreet de volgende zaken opgehaald (in willekeurige volgorde):

- Afdammen van de Dollard. Verkorten van de totale dijk lengte in Nederland en Duitsland.
=> In gesprek aangegeven dat deze bouwsteen niet kansrijk is.
- Baggeren van miljoenen ton slib uit de Dollard, dusdanig dat de Dollard weer meer geulen krijgt en bij vloed het water weer "rustig" op gaat / kan komen. Beperking van troebel water.

6 Vervolgstappen

Alle aanwezigen ontvangen een verslag van de bijeenkomst.

De tijdens deze avond opgehaalde en ingebrachte ideeën, wensen en aandachtspunten worden meegenomen in het ontwerpproces van de verkenning. Daarin zal worden onderzocht of de aangedragen ideeën en oplossingen kansrijk zijn en of deze kunnen worden meegenomen in het project. Dit gebeurt via een van tevoren vastgesteld afwegingskader. Een verantwoording en terugkoppeling hiervan vindt plaats via de hiervoor op te stellen notities en rapportages en volgende bijeenkomsten van het project.

Indien de ingebrachte wensen en ideeën als kansrijk worden beoordeeld kan het zijn dat er voor nadere informatie nog contact wordt opgenomen met de indiener hiervan.

7 Sluiting

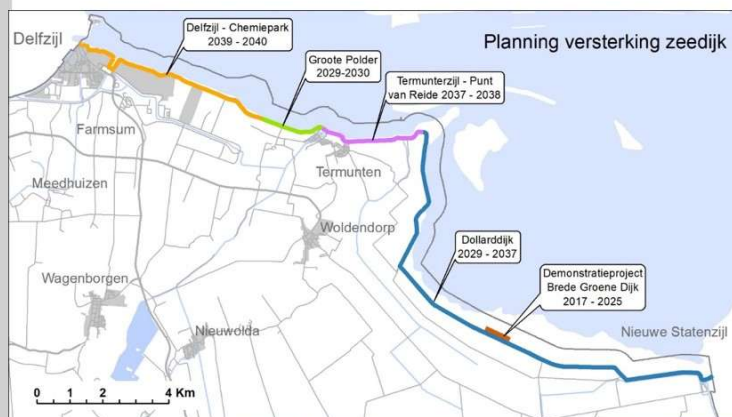
De bijeenkomst wordt 21.30 uur afgesloten waarna er nog ruimte is voor een informeel samenzijn onder genot van een gezamenlijk drankje.

Bijlage: Handout presentatie Erik Jolink

Toelichting project Dollarddijk

door Erik Jolink, Projectmanager Hunze en Aa's

Projecten Hunze en Aa's

Dijkversterkingsproject	Periode
Brede Groene Dijk (afrondding)	2025
Dollarddijk	2025 - 2037
Groote Polder	2025 - 2031
Termunterzijl - Punt van Reide	2032 - 2038
Delfzijl - Chemiepark	2034 - 2040

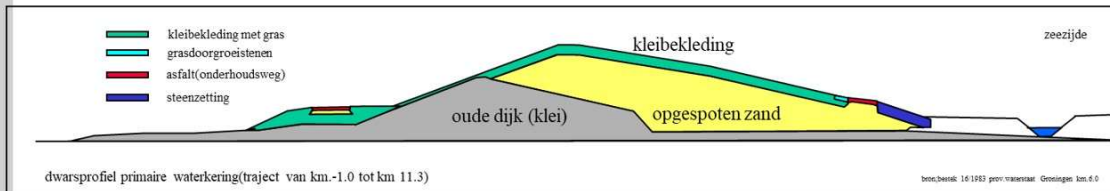

Herkomst klei: Kwelder

Huidige dijk

- Oude dijk 1924
- Laatste dijkversterking 1983-1985: versterking buitenwaarts

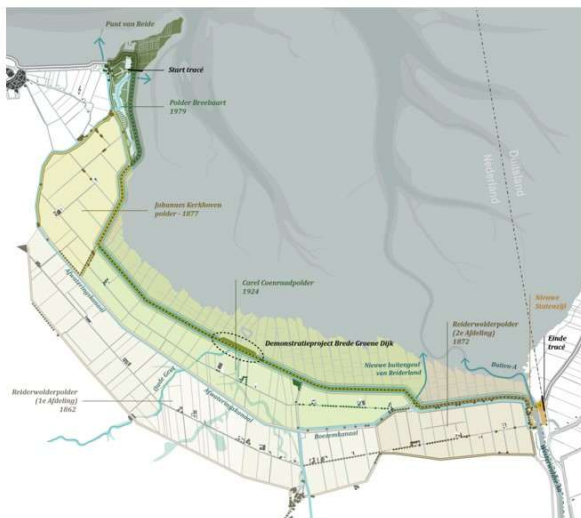

Uitvoering (1983 - 1985)

Aanbrengen kleilaag op zandlichaam
(januari 1985)

Planning Versterking Dollarddijk

Verkenning: 2025-2026

Planuitwerking: 2027-2028

Realisatie: 2029-2037

HOOGWATERBESCHERMINGSPROGRAMMA

